

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **L. N.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2022, č. j. 18 A 12/2022-49,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „krajský soud“) domáhal zrušení rozhodnutí žalované o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. V řízení o žalobě požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Shora označeným usnesením krajský soud jeho žádostem nevyhověl. Zamítl žádosti o osvobození od soudních poplatků pro nesplnění podmínek dle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“) a návazně i žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Soud shledal, že u žalobce nejsou dány předpoklady ani pro částečné osvobození od soudních poplatků, což má za následek i nemožnost ustanovení zástupce. Plné znění usnesení krajského soudu je přístupné na www.nssoud.cz, a soud na něj pro stručnost odkazuje.

II.

[2] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Souhrnně nesouhlasí s důvody, na kterých stojí usnesení o neosvobození od soudních poplatků a o neustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Je názoru, že nebyla řádně

posouzena jeho žádost, došlo k přehlížení důkazů a k dalším vadám majícím vliv na výsledek daného řízení. Požádal i o ustanovení advokáta pro kasační řízení. Obsahem kasační stížnosti jsou i obtížně srozumitelné úvahy bezprostředně nesouvisející s napadeným usnesením, v jejichž rámci stěžovatel zřejmě vyjadřuje nesouhlas s rozhodovací činností soudců krajského soudu, Nejvyššího správního soudu, jakož i s činností dalších osob a veřejných institucí.

[3] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III.

[4] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Zastoupení advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v nynějším řízení není vyžadováno, neboť to se týká řešení procesní otázky. Předmětem přezkumu zde není rozhodnutí krajského soudu ve věci samé či rozhodnutí o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích; srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, bod 29]. Současně je předmětem řízení o této kasační stížnosti otázka takové povahy (posouzení podmínek pro osvobození od soudních poplatků), že k ochraně práv stěžovatele není advokáta nezbytně třeba, což je jednou z nutných podmínek pro ustanovení zástupce z řad advokátů v řízení o kasační stížnosti (srov. § 35 odst. 10 s. ř. s.), a stěžovatel v kasační stížnosti uvedl důvody, pro něž má za to, že napadené usnesení je nezákonné. Proto Nejvyšší správní soud návrh stěžovatele na ustanovení advokáta pro řízení o této kasační stížnosti zamítl. Jelikož s podáním kasační stížnosti v této věci není spojena poplatková povinnost, o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který v řízení před správním soudem doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.*

[8] Z citovaného ustanovení plyne, že účastník může být osvobozen od placení soudních poplatků, pakliže doloží nedostatek prostředků. Prokázání nedobré majetkové situace by tak zpravidla odůvodňovalo alespoň částečné osvobození od soudních poplatků. Nevede však k osvobození od placení soudních poplatků automaticky. Jedná se toliko o předpoklad, při jehož splnění soud následně podle individuálních okolností každého jednotlivého případu zváží, zda jsou zde skutečně důvody pro osvobození daného účastníka (žadatele). Na hodnocení naplnění podmínek pro osvobození od soudních

pokračování

poplatků mohou mít tedy vliv i jiné okolnosti, než pouze majetková situace žadatele. V souladu s ustálenou judikaturou může soud přihlídnout též k tomu, zda a popřípadě v jaké míře vede účastník další soudní spory či jiná řízení před orgány veřejné moci, na něž je pravděpodobně třeba vynakládat prostředky (viz např. rozsudek ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015-27). Pro posouzení naplnění podmínek pro ustanovení zástupce pak lze přihlídnout i k charakteru projednávané věci a jeho významu pro účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003-45). Žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce může být vyhodnocena také jako šikanózní či dokonce představovat zneužití práva. Ani takové žádosti soud logicky nevyhoví (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012-22).

[9] V souladu s uvedenými východisky přitom na věc nahlížel i krajský soud. Správně dovodil, že v dané věci byly splněny podmínky pro výjimečné odepření osvobození od soudních poplatků, a to pro povahu, charakter a rozsah sporů, které stěžovatel vede. I kasačnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel iniciuje množství soudních sporů, přičemž tak činí ve většině případů způsobem, který nemůže vést k rozumnému cíli, ale jehož výsledkem je pouze řetězení aktů veřejné moci, které vnímá jako osobní křivdu. Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je však ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Účelem osvobození od soudních poplatků naopak není „odbrement“ nemajetné účastníky řízení ve všech soudních sporech, tedy ani v těch, které tito účastníci opakovaně a soustavně vyvolávají (rozsudky ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011-22, a ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012-11). Stěžovatel samozřejmě má právo tyto druhy sporů vést a na jejich vedení vynakládat své finanční prostředky. Není však žádný rozumný důvod, aby náklady na tento druh sporů nesl stát prostřednictvím využití institutu osvobození od soudních poplatků, příp. ustanovení zástupce (srov. i rozsudky Nejvyššího správního soudu ve věcech sp. zn. 9 As 50/2019, sp. zn. 4 As 221/2019, sp. zn. 2 As 159/2021, sp. zn. 7 As 231/2021, sp. zn. 7 As 281/2021 atp.). Podrobněji odkazuje soud na odůvodnění napadeného usnesení.

[10] Nutno dodat, že stěžovatel konkrétní závěry krajského soudu, na kterých soud vystavěl předmětné usnesení, ani relevantně nezpochybňuje. Řízení o kasační stížnosti je přitom ovládáno zásadou dispoziční, která umožňuje soudu zkoumat napadené rozhodnutí (s výjimkou vad, ke kterým přihlíží z úřední povinnosti), pouze v rozsahu vznesených námitek (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78). Stěžovatel v kasační stížnosti obecně poukazuje na absenci řádného posouzení jeho žádosti, vadnost v postupu krajského soudu atp. Těmto tvrzením však nelze přisvědčit. Podle názoru Nejvyššího správního soudu bylo provedeno objektivní, náležité a komplexní posouzení předmětné žádosti stěžovatele. Nelze tedy souhlasit s tím, že by řízení bylo zatíženo nepřezkoumatelností, zmatečností či jinou vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s.

[11] Ani na základě žádné další stížní argumentace Nejvyšší správní soud neshledal nezákonnost závěru, že je namístě stěžovateli výjimečně odepřít osvobození od soudních poplatků. Argumentace krajského soudu odpovídá smyslu a účelu právní úpravy, resp. konkrétním skutkovým okolnostem (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne

26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011-22, ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010-91, ze dne 14. 11. 2021, č. j. 6 Ans 14/2012-11, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021-15, ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 As 119/2019-15 atp.).

[12] I výrok krajského soudu stran neustanovení zástupce odpovídá právní úpravě. Zástupce lze účastníkovi soudního řízení ve věcech správního soudnictví ustanovit pouze tehdy, pokud jsou dány předpoklady pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V dané věci však tyto předpoklady dány nebyly (viz výše). Krajský soud tedy nepochybil, pokud stěžovateli advokáta pro řízení o žalobě neustanovil. Lze dodat, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015-19).

[13] Nejvyšší správní soud nad rámec dodává, že námitku podjatosti soudce je třeba uplatnit ve lhůtě jednoho týdne ode dne, kdy se účastník řízení o podjatosti dozvěděl, přičemž podjatost nelze spatřovat v postupu soudce v dané věci, popř. v jiných věcech (srov. § 8 s. ř. s. a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2014, č. j. Nao 232/2014-18, ze dne 21. 10. 2014, č. j. 8 As 136/2014-67, ze dne 9. 1. 2017, č. j. 8 As 1/2017-10, ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 As 126/2017-9 atp.).

[14] Pokud pak stěžovatel v kasační stížnosti navrhoval zahájení kárného řízení s předsedou senátu 18 A, popř. s dalšími soudci, konstatuje soud, že Nejvyšší správní soud je sice kárným soudem podle § 3 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (dále jen zákon č. 7/2002 Sb.), kárné senáty tohoto soudu však rozhodují až o kárných návrzích podaných kárnými navrhovateli. Podle § 8 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb. jsou přitom oprávněni podat návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti soudce: a) prezident republiky proti kterémukoliv soudci, b) ministr spravedlnosti proti kterémukoliv soudci, c) předseda Nejvyššího soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu a dále proti soudci soudu nižšího stupně jednajícího ve věcech patřících do pravomoci soudů, v nichž je Nejvyšší soud vrcholným soudním orgánem, d) předseda Nejvyššího správního soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu a proti soudci soudu nižšího stupně jednajícího ve věcech patřících do pravomoci soudů, v nichž je Nejvyšší správní soud vrcholným soudním orgánem, e) předseda vrchního soudu proti kterémukoliv soudci příslušného vrchního soudu a dále proti soudci soudu nižšího stupně, f) předseda krajského soudu proti kterémukoliv soudci příslušného krajského soudu a proti soudci okresního soudu, g) předseda okresního soudu proti soudci příslušného okresního soudu a proti soudci jiného okresního soudu. S ohledem na to se Nejvyšší správní soud v dané věci nemohl zabývat ani podnětem ke kárnému řízení s předsedou senátu 18 A či s dalšími osobami. Podnět je třeba uplatnit u příslušného kárného navrhovatele, který je, shledá-li takové důvody, kompetentní dále postupovat dle zákona č. 7/2002 Sb.

[15] Ani na základě žádné další stížní argumentace neshledal soud důvod ke zrušení napadeného usnesení. Krajský soud postupoval v mezích právní úpravy a navazující judikatury. Nejvyšší správní soud neshledal ani existenci vad, ke kterým je povinen přihlížet ex offio (srov. např. § 109 s. ř. s.).

[16] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnosti zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

pokračování

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. prosince 2022

Tomáš Foltas
předseda senátu